

BUTIKSHANDELN PÅ LANDSBYGDEN.
=====

Denna frågelista avser i främsta rummet att skaffa fram upplysningar om butikshandelns barndom. Av stort intresse är emellertid även att få veta så mycket som möjligt om hur denna handel utvecklats och blivit vad den nu är. För att kunna följa utvecklingen är det emellertid nödvändigt att ge så noggranna tidsbestämningar som möjligt för vad som skildras.

Vad god och ange i svaret till vilken trakt (socken eller kommun) uppgifterna hänföra sig. Sagesmannens namn, födelseår och födelseort bör också antecknas. Svaret postas inneslutet i bifogade frankerade kuvert.

Åbo i november 1953.

HELMER TEGENGREN

professor

STARTÅR.

När inrättades den första butiken i Er trakt? Har Ni hört omtalas butiker, som ej voro lagliga? Och att kunderna därför fingo gå bakvägen?

SYSTEM.

Var den första butiken en privat affär eller en andelshandel?

INNEHAVARE.

Var innehavaren av den första boden från början bosatt på orten eller kom han från annan trakt och i så fall vilken? Vad hade butiksinnehavaren tidigare haft för yrke? Bedrevs butikshandel som huvudnäring eller bisyssla? Vilka olika yrken och sysselsättningar kunde den kombineras med? Hade handelsmannen någon utbildning, t.ex. från någon detaljhandel i staden? Var han bokföringskunnig? Hur var handelsmannens sociala ställning? Hur titulerades han? Avvek handlandens kläder från de på trakten brukliga? Hade han förtroendeuppdrag? Kom han att bli av särskild betydelse för bygdens utveckling och för införandet av nyheter?

LOKAL OCH INVENTARIER.

Hur såg den första butiken ut? Var den inrymd i handlarens egen stuga eller hade den speciella lokaler? Hur många rum funnos i så fall och hur disponerades utrymmena? Vilka inventarier funnos i butiken, på kontoret, på lagret och på gårdsplanen? Hur såg disken ut? Belysning? Eldstad? Butiksskylt? Förvaringskärl? Mått, mål och vikt? Hur placerades de viktigaste varorna inne i butiken och utanför denna? Nämn om möjligt de skyltar och reklamplakat som funnos och deras placering! Hur voro de hygieniska förhållandena i lokalen?

VARUINKÖP OCH VARUSORTERING.

Varifrån köpte handlaren sina varor? Sände leverantörerna ut resande till handlanden för orderupptagning eller besökte denne själv leverantörerna. I vad mån bedrevs förlagshandel d.v.s. utlämnandet av råma-

terial till produkter, som handlanden sedan övertog? Vilka varor lämnades in till försäljning och hur ordnades mellanhanderna mellan dessa leverantörer och handelsmannen?

Vilka varor salufördes? Vilka varor ansågs vara nödvändighetsvaror och vilka betraktades som lyxvaror? Hade köpmannen någon specialité som gjorde honom ryktbar och drog kunder, t.ex. en särskild sorts kaffe?

PERSONAL.

Hur fylldes personalbehovet? Vilde bygdens ungdom gärna bli butiksbiträden? Eller var det svårt att få sådana? Ur vilka kretsar rekryterades personalen? Fordrades lärotid? Hur var arbetsförhållandena? Arbetstid, fritid och löner? Var bodde personalen? Hos handlaren eller var för sig privat? Vad kallades biträdena? Arbetsuppgifter? Hurudant anseende hade de?

KUNDKRETSEN.

Hur stort var handelsområdet? Kom det folk långväga ifrån för att handla? Händes det att traktens befolkning fortsatte att göra sina uppköp i staden, när butik öppnats på platsen? Vad var i så fall orsaken till detta? Vilka varor köptes mest? Varuslagens fördelning på de olika samhälls- och yrkesgrupperna? Brukade man handla för en längre tids behov, t.ex. för en månad åt gången? Voro särskilda dagar speciella inhandlingsdagar? Vid vilken tid kom de flesta kunderna?

KUNDSERVICE.

Hur slogs de varor in som kunden köpt? Förekom det att kunden trakterades? När och med vad? Butikstider?

BETALNING OCH BOKFÖRING.

Betalade man i kontanter eller i naturaprodukter? Tillämpades kredithandel? Hur länge kunde man få anstånd med betalningen? På vad sätt inkrävde handlanden skulden? Uttogs stämning om skulden inte betalades? Krävdes ränta? Kunde skulden till handelsmannen kvittas med dagsverken? Berättas det om kreditgivning som orsak till handelsmannens ruin? Eller om kreditgivning som ett sätt av handlanden att skinna folket? Ansågs det skamligt att skuldsätta sig hos handlanden? Hur prismärktes varorna? Användes chiffer för detta? Var det vanligt att pruta? Har Ni hört talas om att polletter använts vid butikshandeln? Berätta vad Ni vet om detta betalningssystem!

KONKURRENS.

Funnos konkurrerande butiker i trakten? Hur sökte man i så fall vinna kundkretsen för sig? Genom tillhandahållandet av speciella reklamvaror? Vilka? Genom prutmån eller genom att "ge på köpet"? Rabatt eller gåvor till jul?

BUTIKENS FUNKTIONER UTÖVER FÖRSÄLJNING AV VAROR.

Var handelsboden post och tidningskontor? Fanns där telefon att tillgå? Brukade butiken användas som samlingsplats för nyhetsförmedling, skvaller, nöjen eller ofog? Brukade man i butiken kunna få hjälp med skrivelser till myndigheter o.dyl. Kunde butikens lager av porslin lånas ut till kalasen i trakten?

HANDELSBODENS INFLYTANDE PÅ LEVNADSVANORNA.

I vad mån förändrades sederna genom upprättandet av handelsboden? Klädedräkt? Heminredning? Lyxvaror som blev vardagsvaror (t.ex. kaffe)?